

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EĞLENCE HİZMETLERİ

PSİKO-MOTOR GELİŞİM

ANKARA 2006

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilir.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. PSİKO- MOTOR GELİŞİM	3
1.1. Tanımı	3
1.2. Psiko-Motor Yetenekler	5
1.2.1. Dikkât	5
1.2.2. Kuvvet	7
1.2.3. Denge	7
1.2.4. Esneklik	8
1.2.5. Eşgüdüm	8
1.2.6. Tepki Hızı	9
1.3. Psiko-Motor Gelişim Özellikleri	9
1.3.1. Küçük Kas Becerileri	9
1.3.2. Büyük Kas Becerileri	11
UYGULAMA FAALİYETİ	13
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	16
2. PSİKO MOTOR GELİŞİME UYGUN AKTİVİTELER	16
2.1. Psiko Motor Gelişime Uygun Aktiviteler	16
2.2. Psiko Motor Gelişime Uygun Araç Gereçler	19
2.3. Psiko-Motor Gelişime Uygun Aktivite Planlama	21
UYGULAMA FAALİYETİ	23
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	24
MODÜL DEĞERLENDİRME	26
CEVAP ANAHTARLARI	28
KAYNAKÇA	29

AÇIKLAMALAR

KOD	
ALAN	Eğlence Hizmetleri
DAL/MESLEK	Çocuk Animatörlüğü
MODÜLÜN ADI	Psiko-Motor Gelişim
MODÜLÜN TANIMI	0/12 yaş çocuklarının psiko-motor aktiviteleri ve araç-gereç hazırlamayı kapsayan öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	Bu modülde ön koşul yoktur
YETERLİK	Çocukların gelişim özelliklerine uygun aktivite programları hazırlamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Öğrenci bu modül ile eğlence hizmetleri departmanında 0/12 yaş çocukların psiko-motor gelişim özelliklerine uygun aktiviteler hazırlayabilecektir. Amaçlar: <ul style="list-style-type: none">➤ Eğlence hizmetleri departmanında 0/12 yaş çocukları için psiko-motor gelişim özelliklerine uygun aktivite planı hazırlayabileceksiniz.➤ Eğlence hizmetleri departmanında 0/12 yaş çocukları için psiko-motor gelişim özelliklerine uygun araç gereçler hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Oyun araç gereçleri ile dolu oda, sınıf, oyun parkı, top havuzu Donanım: CD çalar, minder, tırmanma merdiveni, tahterevalli, salıncak, makas, çeşitli nitelikte boyalar, kalem, kâğıt, denge tahtası vb.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her bir öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz Modül sonunda ise kazandığınız bilgi, beceri, tavırları öğretmen tarafından hazırlanacak ölçme araçları ile değerlendirileceksiniz

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Genç neslin sağlıklı olmasının önemini bilen ülkeler çocukluktan itibaren nesillerinin sağlığını bedensel zihinsel yönden desteklemekte ve günü geldiğinde onlardan en iyi şekilde istifade ederek ülkelerinin refah düzeyini artırmaktadırlar. Bedensel olarak sağlıklı olamayan çocuk çevresinden yeterli derecede faydalanıp, gezip, görüp, öğrenip kendini geliştiremez. Yine bedensel faaliyetlerini yerine getiremeyen çocuk mutlu olamaz enerjisini harcayamaz diğer gelişimleri de bundan olumsuz etkilenir.

Günümüzde şehirde yaşayan çocuklar evlerinde sınırlı hareket imkanına sahiptirler oysa bedenini özgürce kullanabilen çocuk kişilik gelişiminin temel ögesi olan özgüveni daha kolay kazanır ve sürdürür.

Okul öncesi dönemde çocukların psiko motor becerilerini destekleyici nitelikte etkinlikler yapılmaktadır. Benzer etkinlikleri aileler evde, açık havadaki oyun alanlarında çocuklarına yaptırmalı onların psiko motor becerilerinin önemini bilincinde olmalıdırlar.

Sizler de bu modülü başarı ile tamamladığınızda psiko motor gelişimin önemini kavramış, bu konuda çocuklara nasıl ve hangi etkinliklerle yardımcı olabileceğinizi biliyor olacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Eğlence hizmetleri departmanında 0/12 yaş çocukları için psiko-motor gelişim özelliklerine uygun aktivite planı hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yakın çevrenizdeki 0-2 yaş çocuklarını inceleyiniz davranışlarını gözlemleyiniz
- 0-2 yaş çocuklarının gözlemlediğiniz davranışlarını not ediniz.
- 2-6 yaş çocuklarının psiko motor gelişimi ile ilgili kaynak kitaplardan bilgiler toplayıp not ediniz.
- 6-12 yaş çocukları ile görüşünüz beden eğitimi derslerini sevip sevmediklerini ve beden hareketlerinden sonra kendilerini nasıl hissettiklerini sorunuz.
- araştırdığınız konuları sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. PSİKO- MOTOR GELİŞİM

1.1. Tanımı

Genel olarak gelişim, büyüyen çocuğun dokularının yapısında oluşan değişiklikler sonucu olgunlaşması ve biyolojik fonksiyonlarının farklılaşmasıdır. Motor gelişim ise çocuğun büyük kas (baş, gövde, kol, bacak) ve küçük kas (eller, parmaklar, dil, dudak) hareketlerindeki değişikliklerdir.

Motor 'hareket' anlamına gelir. Bireyin eklem kas ve ses tellerini amaçlı olarak kullanmasına motor hareketler denir.

Birey dünyaya geldiği andan itibaren emme, yutma, kollarını kullanma, bacaklarını oynatma, ağlama gibi hareketleri gerçekleştirir. Büyüdükçe bu hareketlere yenileri eklenerek çoğalır ve karmaşıklaşır. Başka bir deyişle çocuğun gelişimi boyunca organlarının işleyişini denetim altına almada gösterdiği becerikliliğin artmasına psiko-motor gelişim denir.

Çocuğun psiko-motor gelişimi sinir sisteminin olgunlaşmasına bağlıdır. Bu gelişimde duyum, sinir ve kas sistemleri birlikte çalışır. Bu gelişim sürecinde organik olarak hazır olmayan bir çocuk için yapılan hızlandırıcı ve özel çalışmalar pek az etkili olur.

Örneğin yürümeye hazır olmayan bir çocuk için yapılacak yürüme alıştırmaları yeterince etkili değildir.

Psiko-motor gelişim ile fiziksel gelişim arasında yakın bir ilişki vardır. Bu iki gelişim paralel ilerler ve birbirinde ayrı düşünülemez.

Psiko-motor gelişim şu iki ana süreç sonucu oluşur

➤ Olgunlaşma ve Öğrenme

Olgunlaşma, organizmanın zaman ya da yaş ilerlemesi sonucunda döllenmeden ölüme dek yer alan sinirsel, fizyolojik ve biyokimyasal değişmelerini içerir. Çocuğun yürüme zamanın geldiğinde yürümesi onun yürüme becerisini gerçekleştirebilecek olgunluğa eriştiğini gösterir.

Öğrenme ise deneyimler sonucu davranışlar da yer alan değişmelerdir.

Araştırmalar motor gelişimin en az üç kurala göre gerçekleştiğini ortaya koymuştur.

- Baştan ayağa doğru gelişme;

Çocuğun başındaki motor kontrol bedenine aşağı kısımlarına oranla daha güçlüdür. Böylece önce baş sonra omuzlar ve kollar nihayet bacaklar ve ayaklar kontrol altına alınır.

Resim 1: Dört aylık basını dik tutabilen bebek

- Merkezden dışa doğru gelişme;

Beden ve omuz hareketleri bağımsız kol hareketlerinden önce görülür. Ellerin kontrolü parmaklardan önce gelir. Yani motor yetenekler merkezi bir eksenle başlayarak bedenine uç kısımlarına doğru gerçekleşmektedir.

- Bütünden özele doğru gelişme;

Motor gelişimde belirgin bir sıranın izlendiği görülür. Örneğin bebek başlangıçta

Önünde duran nesneyi avucunun tümünü kullanarak yakalamaya çalışır. Daha sonra parmaklarını faaliyeti başlar. Çocuk önce oturur, emekler yürür sonrada koşar. Burada sinir sisteminin ve beynin gelişip olgunlaşmasının rolü büyüktür.

Resim 2: Dört aylık destekle oturabilen bebek

Önemi; motor gelişimdeki aksaklıklar duygusal bozukluklara sebep olabilirler. Bu nedenle motor becerilerin kazanılması çocuk için pek çok yönden önemlidir. Bu becerilerin gelişmesi çocuğun içinde bulunduğu dünyayı daha iyi tanınmasını sağlar. Bu durum çocuğun çevreyi yönetmesinde ve bağımsızlığını kazanmasında önemli rol oynar. Etkinliklerle enerjisini boşaltan çocuk hem fiziksel hem duygusal olarak rahatlar. Akranları ile sosyal uyum sağlar.

Çocuğun motor gelişimini bilmek yetişkinlerin çocuktan beklentileri boyutunda da önemlidir. Çocuğun yeni bir şey öğrenmesi için yeterli olgunlukta olması gerektiğini bilmeyen yetişkin çocuğu zorlayarak ona hem duygusal hem de fiziksel anlamda zarar verebilir. Bu nedenle çocuğun motor gelişimini bilmek çok önemlidir.

1.2. Psiko-Motor Yetenekler

1.2.1. Dikkât

Duygu ve düşünceyi bir olay ya da nesne üzerinde toplamaya dikkat denir. Dikkatin temelinde ilgi, merak, keşfetme güdümü yatar. Çocuk her şeyi kısa sürede öğrenmek ister. Dış dünyadaki hareketler, renkler, ışıklar çok ilgisini çeker. Bir böceğin hareketlerini gözlemek, bir filmi seyretmek, bir topun kendine doğru gelişini izlemek gibi pek çok durum dikkati gerektirir.

9 aylık bebek bir nesneye dikkatini yoğunlaştırabilir. Çocukların ilgi sürelerinin çok kısa olduğu düşünülürse çocuklar için hazırlanan etkinliklerin ilgi çekici olmasına özen gösterilmelidir. Çocukların ilgi sürelerinde yaş önemli bir faktördür.

İlkokul başlarında çocuk ilginç bulduğu konuda pasif konumda dikkatini 20 dakika kadar koruyabilir. Kendisinin katıldığı bir oyun ya da ders faaliyetinde bu süre biraz daha uzayabilir. Ergenlik çağında genç, ilginç bulduğu konuyu 40–50 dakika kadar izleyebilmektedir. Diğer yandan kişiliğin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde ise çocukların dikkatinin son derece kısa olduğu unutulmamalı, hazırlanan etkinliklerde tüm çocukların görev alması sağlanmaya çalışılmalıdır. Bireyin dikkat süresi kişilik yapısı ve ilgi alanına göre değişkenlik göstermektedir.

Dikkat ile ilgili bir başka önemli nokta ise kısa süre öncesine kadar kullanılan geleneksel eğitim sisteminde olduğu gibi ‘dikkat edin’. ‘dikkatle bakın’ vb. uyarılardan çok model olmanın öneminin unutulmaması gerektiğidir.

Çocuklara “şimdi dikkatle beni izleyin daha sonra benim yaptığımı siz de yapacaksınız” demek ve çocuğun örnek davranışı kusursuz yapmasını beklemek yanlıştır. Bu durum öğrencilerin özgürlüklerini kısıtladığı gibi yaratıcılıklarının da gelişimine engel olmaktadır.

Örneğin, okul öncesi dönemde yön kavramını anlamakta güçlük çeken çocuğa sağını-solunu öğretmek isteyen öğretmen çocukların sağ koluna bağladığı bir kurdele ile ne tarafa dönerlerse dönsünler sağ kollarını değiştirmedeğini anlatmış olur. Aynı işlemi çocuklarla birlikte kendisi de yaparsa etkinlik daha eğlenceli ve etkili olacaktır. Ayrıca bebeklik ve okul öncesi dönemde dikkati arttırmak için canlı, neşeli bir ses tonu ile yapılan uyarı ve konuşmalar dikkati canlı tutacaktır. Örneğin, ‘hooop aferin sana ‘ ‘şimdi dönüyoruz’ ‘haydi sığıyoruz’ vb. Dikkati arttırmak için müzik, aksesuar, oyuncak vb materyaller sıkça kullanılır.

Resim 3: Altı yaşında dikkatini bir noktaya toplayabilen çocuklar

1.2.2. Kuvvet

Her psiko-motor etkinlik belli bir kuvvete ihtiyaç duyar. Kuvvetin artması da kemiklerin, kasların büyümesi ve vücudun olgunlaşmasına dayanır. Çocuğun hızlı büyüdüğü evrelerde beden büyüklüğüne oranla kuvvet azdır. Çocuklar arasında sahip oldukları kuvvet yönünden büyük bireysel ayrılıklar görülebilir. Özellikle ergenlik çağında hızlı büyüme, kuvveti azaltır. Boy uzaması kas gelişimini etkileyerek ergenin çabuk yorulmasına sebebiyet verir. Ergenlik çağının sonunda kuvvet en üstün seviyeye erişir. Kuvvet dışarıdan gözlenebilir. 2 yaşındaki çocuğu topa vururken, tek ayak üzerinde dururken diğer ayağını topun üzerinde tutarken gözleyebiliriz.

Kuvvetteki bireysel ayrılıklar beslenme ve kalımsal özelliklerden etkilenmektedir.

1.2.3. Denge

Denge; belli bir yerde bir hareketi, pozisyonu sürdürmektir. Birçok psiko-motor etkinlikte vücudun ağırlık merkezini bulabilmek için vücut kısımlarının etkili kullanılması gerekir. Vücut kısımları etkili şekilde kullanılmadığında denge bozulabilir ve bu bireyin yaşamını tehlikeye düşürebilir. Çocuklar tüm hareketlerinde dengeyi sürdürme kaybetme yeniden kazanma yeteneğine sahiptirler.

Ayakta durma, koşma, bisiklete binme, denge tahtasında yürüme, tek ayak üzerinde durma gibi hareketler bir süreliğine dengeyi koruma sonucu gerçekleşir.

Çocuklardaki ilk önemli denge göstergesi, oturma ve ayakta durmadır. Dönme, eğilme ve yukarı doğru uzanma gelişme paralel olarak ortaya çıkan denge göstergelerinden bazılarıdır. Denge kas sistemi göz kontrolü ve orta kulak arasında bütünleşme hakkında bilgi verir.

Dengede algılama derecesi de önemlidir. Algılamada yer, hareket, titreme hisleri dengeye yardımcı olur. Denge ve kuvvet birlikte gelişir. Dengenin fazla gelişmediği dönemde topa vuran çocuk ayağını geri çekme hareketini yapamaz. Yaş ilerledikçe zıt yönde hareket etme eyleminin gerçekleşmesiyle denge sağlanır.

Resim 4: 5 yaşında dengede durabilen çocuk

1.2.4. Esneklik

Bazı psiko-motor etkinlikler vücudun yeter derecede esnek olmasını gerektirir. Eğilme, oturma, kalkma, yürüme gibi hareketler gereken esneklikte yapılmaz ise birey çabuk yorulur ve sakatlanabilir. Vücudun esnekliği küçük yaşlarda daha fazladır. Kemik ve kaslar geliştikçe esneklik azalır. Çocukların esneklik yetenekleri 5-8 yaşlarında sabit iken 12-13 yaşlarında en yüksek seviyeye ulaşır. Kız çocuklar erkeklere nazara her yaşta daha esneklerdir. Okullardaki beden eğitimi dersleri vücudun esnekliğini korumaya yardımcı olur.

Resim 5: 5 yaşında takla atabilen çocuk

1.2.5. Eşgüdüm

Psiko-motor etkinliği gerektiren bütün işlerde vücudun birkaç organı birlikte uyum içinde çalışmak zorundadır.

Eşgüdüm, amaca yönelik bilinçli hareketlerin devamlılığı ve birden fazla organının ahenkli şekilde çalışmasıdır. Eşgüdüm olabilmesi için gelişimin sağlıklı olması ve beyin merkezini işlevini iyi yapabilmesi gerekir. Okuma, yazma, resim yapma, müzik aleti kullanma, oyun oynama, spor yapma, dans etme gibi etkinlikler vücudun eşgüdüm ile çalışmasına birer örnektir. Bu etkinliklerde gözün, kulakların, ellerin, bacakların ve ilgili bütün diğer vücut organlarını 8 birlikte çalışması gerekir. Esneklik ile ilgili alıştırmalar çoğaldıkça organlar arası eşgüdüm artar. Okul öncesi çağda çocuğun ritmik ve eşgüdümlü olduğunu oyun esnasında görebiliriz. İlkokul çağlarında basit bir beceri gibi görünen yazma işlemi aslında gözün, kolun, bileğin, elin, parmakların ve gövdenin eşgüdüm ile çalışmasının bir göstergesidir. Ergenlikteki hızlı büyüme sıralarında eşgüdümün oldukça bozulduğu görülür. Ergenlik sonunda eşgüdüm yenide düzelmeye başlar.

Resim 6: 6 yaşında makas ile kesme çalışması yapan çocuklar

1.2.6. Tepki Hızı

Organizmaya dışardan yapılan bir etkiye veya bir uyarıcıya karşı organizmanın tepki yapma hızına denir. Başka bir deyişle etkinin yapıldığı anla tepkinin yapıldığı an arasında geçen zamandır. Tüm etkinliklerde tepki hızını belli bir süre içinde olması gerekmektedir. Tepki hızı yaşamsal önem taşır. Birey üzerine gelen bir araçtan zamanında kaçamazsa hayatı tehlikeye girer. Tepki hızı duyum ve algılama ile yakından ilgilidir. Dolayısıyla da zihinsel gelişim ile paraleldir. Bir durumu algılayıp yorumlayıp gerekli tepkiyi göstermek çocuğun zihinsel gücüyle ilgilidir. İlkokul çağlarında hızlı bir gelişme gösteren tepki hızı, 20'li yaşlarda en üst düzeye ulaşır.

1.3. Psiko-Motor Gelişim Özellikleri

1.3.1. Küçük Kas Becerileri

Küçük kas motor becerileri el, ayak ve parmakların gelişimini kapsamaktadır. Küçük kas becerilerine tutma, kavrama, yazma yırtma, çizme, yapıştırma, kesme vb. örnek olarak verilebilir.

Çocuklar 3-4 yaşlarına geldiklerinde daha fazla el ve parmak becerisi isteyen etkinliklerden hoşlanırlar. 5-6 yaşlarında boyama çalışmalarında daha kontrollü ve başarılı oldukları görülür. El ve parmakların kontrolü geliştikçe çocuğun kesme, boyama, yapıştırma, boncuk dizme gibi becerileri gelişmektedir. Çocukların küçük kas motor gelişimleri 2 alanda net olarak görülebilmektedir.

Resim 7: 6 yaşında serbest resim yapan çocuk

Öz Bakım Becerileri

Öz bakım; yani kendi kendine bakabilme becerisi 1-2 yaşlarında kaşık tutma, eliyle yemek yemeye çalışma çabaları ile başlar. 2 yaşında basit giysileri giyip çıkarabilen çocuk 3 yaşında tuvalet gereksinimini kendi gidermeye istekli olur.3-4 yaşlarında çıtçıt açıp kapatır ve diş fırçalar. 4-5 yaşında giyinmede becerikli hale gelir ancak bağcık bağlayamaz.5-6 yaşlarında öz bakım konusunda daha beceriklidir; düğme ilikler, fermuar açıp kapatabilir. Çocuk öz bakım becerilerine kazandıkça kendine daha çok güvenir ve bağımsızlık duygusu kazanır. Öz bakım becerileri konusunda anne babanın sabırlı ve dikkatli davranması, çocuğun yeterli olgunluğa ulaşmasının beklemeleri gerekmektedir. ‘Sen yapamazsın’, ‘dur düşüreceksin’ gibi sözler asla sarf edilmemelidir. Daha sonraki yıllarda ise çocuğa gerekli ortam ve materyal sunulduğu vakit yapamayacağı öz bakım becerisi kalmaz.6 yaşına kadar çocuğa beslenme, giyinme ve temizlik konularında çok iyi model olunursa bu alışkanlıkları ömür boyu sürdürürler.

El Becerileri (çizme, boyama, kesme vb.) :

Çocuklar 3 yaşına kadar ellerine geçirdikleri kalem ya da boyalarla karalama tarzında çizimler yaparlar.3 yaşından sonra bu karalamalar yavaş yavaş resim haline gelmeye başlar. Çizdikleri şeyi göstererek onun ne olduğunu söylerler. 3 yaşından sonra resimlerinde insan figürü görülür. Çocuklar yetişkinler gibi çizdikleri şeyin gerçeğe benzemesini hedeflemezler. Çocukların elişi faaliyetleri ile zihinsel gelişim düzeyleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Ayrıca resim çalışmalarında çocuk içinde yaşadığı ortamı anlatabileceği gibi gerçek ile hiçbir bağlantısı olmayan hayal gücüne dayalı resimler de yapabilir. Çocukları 2 yaşına kadar hangi elini kullanacakları tam olarak anlayışlamaya bilir.B0u durum beynin baskın olan tarafı ile ilgili olduğu için çocuklara el tercihi konusunda baskı yapılmamalıdır. Kız çocukların erkek çocuklara göre el becerilerinde daha başarılı oldukları gözlenmiştir.

Resim 8: 6 yaşında etkinliğe dikkatini yoğunlaştırmış çocuklar

1.3.2. Büyük Kas Becerileri

Büyük kas motor becerileri aynı zamanda kaba hareket becerileri olarak da adlandırılır. Emekleme, ayakta durma, yürüme, koşma, sallanma, dönme, yuvarlanma, zıplama, büyük kas becerilerine birer örnektir. Düşünülmeden, bağımsız olarak yapılan refleks hareketler ve küme halindeki vücut hareketleri zamanla uyarıcıların kontrolü altında çeşitli motor etkinliklere dönüşür. Daha esnek ve uyumlu şekilde kontrol edilir. İstenilirse de daha hatasız yapılı hale gelir.

İlk aylarda boyun zincirinin gelişmesiyle çocuğun boyun kontrolünü kazandığı başını dik tuttuğu görülür. Bu bize kas kontrolünün baştan ayağa doğru olduğu ilkesini hatırlatır. Daha sonra kontrol sırta doğru gelişir. 3-4 aylık bebeğin destekle oturabildiği görülür. 7 aylıkken yüzükoyun yatırıldığında sürünme hareketi başlar. 8-9 aylıkken 1-2 metre sürünebilir. 9-10 aylıkken emekleme başlar. Bazı çocuklar emekleme devresini kısa sürede atlatıp yürüme çabasına girer yürümeden önce tutunarak ayakta durma, tutunarak yer değiştirme davranışları gelişir. 12-13 aylık sağlıklı bir bebek genellikle yürür. Ancak her aşamada olduğu gibi yürümede de çocuklar arasındaki bireysel farklılıklar unutulmamalıdır. Bu beceriler daha erken ya da geç gerçekleşebilir. 18 ay civarında merdiven çıkmaya çalışan çocuk 2 yaşından sonra ise koşmada başarılıdır. Merdiven inme çıkmada yapabildiğini ispatlama düşüncesiyle yardım kabul etmez. 2 yaşından sonra çocuğun büyük kas becerilerinde hızlı bir gelişme görülür. 4-5 yaşlarında top atma, tutma, tutunarak sallanma ve benzeri hareketleri düzgün ve ritmik şekilde yapabilir. Çocuklar 5-6 yaşlarına geldiklerinde tehlikeli ve cesaret isteyen hareketleri yaparlar. Atlama, tırmanma, kayma, sallanma, takla atma oyunlarında başarılıdırlar. Top oyunları okul öncesi çocuklarının büyük kas becerilerini bize gösterdiği gibi fiziksel gelişimlerine de büyük destek olur.

Resim 9: Zıplama balonu ile zıplayan çocuklar

UYGULAMA FAALİYETİ

4-6 yaş çocuğu için dengede durabilme hareketlerini yapacakları aktiviteler plânlayıp; bir okul öncesi eğitim kurumunda uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çocukların yaş gruplarına göre psiko motor özelliklerini inceleyiniz.	➤ Özellikle küçük çocukların psiko motor becerileri hakkında bilgi edinmek için incelemelerinizi sabırlı ve dikkatli yapınız. ➤ Çocukların yaşlarına uygun özelliklerini araştırınız.
➤ Çocuklara uygulanacak aktiviteleri belirleyiniz.	➤ Çocuklara uygulanacak aktiviteleri dikkatli ve titiz inceleyiniz.
➤ Yaş gruplarının psiko motor özelliklerini uygun aktiviteleri belirleyiniz.	➤ Seçtiđiniz aktivitelerin çocuğun yaş grubu ve gelişim özelliğine uygun olup olmadığını kontrol ediniz.
➤ Araç gereçlerinizi hazırlayınız.	➤ Aktiviteleri uygularken kullanacağınız araç gerecin tehlikeli bir araç gereç olup olmadığına ve sağlamlığının güvenilir olup olmadığına dikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Motor gelişimin kelime anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Denge gelişimi
B) Hareket gelişimi
C) Fiziksel gelişim
D) Kas gelişimi
2. Aşağıdaki gelişimlerden hangisi psiko-motor gelişim ile doğrudan ilgili değildir?
A) Sinir sistemi gelişimi
B) Fiziksel gelişim
C) Hareket gelişimi
D) Sosyal gelişim
3. Duygu ve düşünceyi belli bir olay ya da nesne üzerinde toplamaya ne denir?
A) Duygu
B) Denge
C) Eşgüdüm
D) Dikkat
4. Yaşamsal önem taşıyan psiko-motor yetenek aşağıdakilerden hangisidir?
A) Eşgüdüm
B) Esneklik
C) Tepki hızı
D) Kuvvet
5. [D][Y] Çocukta esneklik 12-13 yaşlarında en üst seviyeye ulaşır.
6. [D][Y] Çocuklardaki ilk önemli denge göstergesi yürüme ve koşmadır.
7. [D][Y] Kız çocuklar erkek çocuklara göre daha esnektir.
8. [D][Y] Okuma yazma, resim yapma, müzik aleti kullanma gibi beceriler kuvvet ile yakından ilgilidir.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Bu faaliyette eksik olduğunuzu düşündüğünüz konular varsa tekrar ilgi sayfasına dönerek eksik olan yönlerinizi ders öğretmeninizden de yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Performans Testi-1

Gittiğiniz işletmede uygulama yaptığımız öğrenciler için küçük kas gelişimini içeren bir faaliyet hazırlayınız. Çalışmanızın sonunda aşağıdaki sorulara evet ya da hayır olarak cevaplar veriniz.

GÖZLEMLENECEK DAVRANIŞLAR	Evet	Hayır
➤ Gerekli çalışma planını hazırladınız mı?		
➤ Hazırladığınız faaliyetin çalışma planına grubun yaşına uygun olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
➤ Gerekli araç gereçleri önceden temin ettiniz mi?		
➤ Uygulama esnasında sabırlı ve hoşgörülü davrandınız mı?		
➤ Uygulama esnasında zorluklarla karşılaştınız mı?		
➤ Uygulamamız bittiğinde istediğiniz sonucu elde ettiniz mi?		
➤ Çalışmanızın değerlendirmesini yaptınız mı?		

Değerlendirme

Cevaplarınızda hayır seçeneği işaretli ise ilgili faaliyete dönerek faaliyeti tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü evet ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Eğlence hizmetleri departmanında 0-12 yaş çocukları için psiko motor gelişim özelliklerine uygun araç gereçler hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizdeki kaynaklardan 0-12 yaş çocuklarının psiko-motor gelişimleri ile ilgili oyunlar seçiniz.
- Ailenize küçükken sizleri hangi oyunları oynattıklarını sorunuz ve not ediniz.
- Aileniz ilkököl yıllarında hangi oyunları oynamışlar sorunuz ve not ediniz.

2. PSİKO MOTOR GELİŞİME UYGUN AKTİVİTELER

2.1. Psiko Motor Gelişime Uygun Aktiviteler

- Büyük kas becerileri ile ilgili aktiviteler
- Atma ve yakalama becerileri ile ilgili aktiviteler:

Örnek aktivite: Çocuklar ikişerli, gruplar halinde tek sıra halinde iken kova ile oynanır. İkişerli gruplar halinde oynandığında her çifte bir kova ve bir top verilir. Eşler karşılıklı durur bir çocuk topu atarken diğeri yakalamaya çalışır. Sıra ile birbirlerinin attığı topu kova ile yakalamaya çalışırlar, aralarındaki mesafe gitgide uzaklaştırılır.

- Sıçrama, hoplama ve sekme becerileri ile ilgili aktiviteler:

Örnek aktivite: Çok sayıda çember sınıfın zeminine dağıtılır.

Çocuklara çemberin önce içine sonra dışına çift ayak, tek ayak ile diledikleri gibi hoplayarak çemberden çembere geçmeleri anlatılır.

Etkinlik müzik ile zenginleştirilebilir.

Seksek gibi bilinen klasik sekme oyunları ve sekme hareketi ile ilgili çeşitli oyunlar çocukların denge becerilerini geliştiren eğlenceli oyunlardandır.

- Tırmanma ve kayma becerileri ile ilgili aktiviteler

Örnek Aktivite: Çocuklar oyun parklarında ve okul öncesi eğitim ortamında sıkça tırmanma ve kayma fırsatı bulabilmektedirler.

Ayrıca sınıfa yüksekliği metre ve eğimi az olan bir düzenek kurularak çocukların çift ayak ile aşağı doğru kaymaları sağlanabilir. Ayrıca buz pateni ya da tekerlekli paten ile kayma fırsatı çocuklara verilirse psiko motor becerilerine büyük ölçüde katkı sağlamış olur.

- Denge becerileri ile ilgili aktiviteler

Örnek aktivite: Bütün çocuklar birbirlerini omuzdan tutarak daire olurlar. Aynı anda hepsi ayağını yerden kaldırır. Genellikle ilk denemede yere düşen çocukların diğer denemelerde düşmemek için çabaladıkları görülür.

Örnek aktivite: Asılarak sallanma ve kendilerini yukarıya doğru çekme gibi oyunlar park ve okul öncesi eğitim kurumlarında sıkça uygulanır.

Resim 10: Birbirlerine tutunarak dengede kalmaya çalışan çocuklar

- Küçük kas becerileri ile ilgili aktiviteler
- Sıkma –bırakma –şekil verme ile ilgili aktiviteler

Örnek aktivite: Yoğurma maddeleri yani oyun hamuru dediğimiz renkli hamurlar özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında sıkça kullanılan çocukların küçük kaslarını geliştirmede tercih edilen etkinliklerin başında gelmektedir. Bu özgün oyunla çocuk parmaklarını güçlendirirken yaratıcılığını geliştirmek ve stres atmak için de fırsat bulmuş olur bu beceriyi geliştiren materyaller tuz seramiği, kil, macun, talaş hamuru, kâğıt hamuru, seramik hamuru ve piyasada satılan plastrin adı verilen farklı çeşitlerde hamurlardır. Çocuklar bu hamurlara diledikleri şekli verir ve figür çalışmaları yaparlar.

Resim 11...

...Resim 12

- Kesme –katlama –yırtma ve yuvarlama ile ilgili aktiviteler:

Örnek aktivite: Çocukların 3 yaşından itibaren verilen küt uçlu makasla ellerine geçirdikleri nesnelere kesmeye çalıştıkları görülür.

4 yaşında kestiği kağıdı ikiye katlayabilir 5-6 yaşında ise kağıdı oklavaya sararak yuvarlama çalışması yapabilir.

Resim 13: Katlama çalışması yapmış bir çocuk

- Boya ve boyama aktiviteleri

Örnek Aktivite: Çocuklar parmak boyası ya da sulu boya ile avuç içlerini boyayarak beyaz kâğıda bastırır ve çekerler bu etkinlik parmaklar ve ayaklarla da yapılabilir. Bunu dışında sebze baskıları sihirli boya çalışmaları, kuru ve pastel boya ile resim çalışmaları, şablon ile şekil çıkartma, yapılan üç boyutlu etkinlikleri kalın fırçalarla boyama vb. pek çok boya çalışmaları ev ve okul öncesi eğitim kurumlarında yaptırılabilir.

Resim 14: El Baskısı yapan çocuk

- Artık malzemeler ile ilgili aktiviteler

Örnek aktivite: Üç boyutlu dediğimiz gerçeğine benzetilmeye çalışılan pek çok nesne çok çeşitli malzemeler kullanılarak yapılabilmektedir.

Örneğin; boş bir kavanoz hamur ile kaplanıp makarna fıstık kabuğu vb. malzemelerle bu hamurun üzeri kaplanıp daha sonrada boyanarak vazo haline dönüştürülebilir ya da boş bir karton koli kaplanarak çeşitli teknikler ve artık malzemelerle bir fırına dönüştürülebilir.

2.2. Psiko Motor Gelişime Uygun Araç Gereçler

Resim 15, 16, 17, 18: Artık maddelerle yapılmış aktiviteler

Büyük kas becerileri ile ilgili aktivitelerde kullanılacak araç gereçler:

- Minder
- Tırmanma merdiveni
- Ahşap merdiven
- Tahterevalli
- Çeşitli büyüklükte toplar
- Top havuzu
- Denge tahtası
- Çember
- Atlama ipi
- Halat
- Tahta bloklar
- Zıplama balonu vb.

Küçük kas becerileri ile ilgili aktivitelerde kullanılacak araç gereçler:

- Çeşitli büyüklükte toplar
- Tahta bloklar
- Top sepetleri
- Balonlar
- Yumaklar
- Raket
- Çeşitli genişlikte çemberler

Resim 19: Kapalı oyun salonu

Resim 20: Oyun parkı

- Kutular
- Oyun Hamurları
- Boyalar
- Kağıtlar
- Makas
- Fırça
- Çeşitli özellikte kalemler

- Artık malzemeler (Kuruymemiş kabukları, boş kutular, ipler, kozalaklar, şişe kapakları, düğmeler, kumaş artıkları, çiçekler, makaralar vb.)

Resim21.Küçük kaslarını kullanarak etkinlik yapan çocuk

2.3. Psiko-Motor Gelişime Uygun Aktivite Planlama

Belirli bir amaca ulaşmak için eldeki olanakların ve bunların nasıl kullanılacağını önceden saptanmasına planlama denir (Öztürk:2004).

Bir eğitsel hedefe ulaşmak için çocuklara hangi oyunların nasıl bir ortamda öğretileceğini önceden saptanmasına da oyun eğitiminin planlanması denir (Öztürk:2004).

Bir oyun aktivitesinin planlanması için bazı koşulların gerçekleştirilmesi ve doğru bir sıra izlenmesi gereklidir.

- Hazırlanan aktivitenin hangi hedef ve davranışları gerçekleştireceği tespit edilir.
- Aktivitenin seçimi yapılır.
- Aktivitenin süresinin tespiti yapılır.
- Aktivitede kullanılacak araç gerecin tespiti yapılır.
- Aktivitenin uygulanmasına geçilir.
- Aktivitenin değerlendirilmesi yapılır.

Aktiviteyi uygularken dikkat edilecek bazı önemli noktalar vardır.

- Uygulama yapılacak yerin hazırlanması varsa tehlikelerin ortadan kaldırılarak alanın genişletilmesi gereklidir.
- Aktivitede kullanılacak araç gereçlerin önceden hazırlanması ve tehlikeli olup olmadığının kontrol edilmesi gereklidir.
- Grubu aktiviteye motive etmek ve aktivite hakkında bilgi vermek gereklidir.

- Aktivite hareketli ise önce ısındırıcı oyun ya da jimnastik hareketleri yaptırılmalıdır.
- İstenilirse yeni aktiviteden önce eskiler oynatılarak tekrar yaptırılabilir.
- Aktivitenin ismi, kuralları tekrar hatırlatılarak rol dağıtımı varsa yapılmalı ve uygulamaya geçilmelidir.

Küçük Kas Motor Gelişimi ile İlgili Örnek Aktivite Planı

Hedef: El. göz koordinasyonunu geliştirebilme

Bir araç kullanarak nesneye vurabilme

Aktivitenin adı: Tenis

Uygulanacak yaş grubu: 5-6

Gerekli araç gereçler: Plastik, ahşap ya da mukavvadan yapılmış raket ve balon

Aktivitenin Uygulanışı: Çocuklara raket ve balonlar dağıtılır, her çocuk için yeterli araç gereç yoksa sıra ile de oynanabilir. Balonlara yumuşak, sert, yukarı, aşağı, yanlara vurmaları için teşvik edilir. Arada bir el değiştirilir. Çocuklar aktivitede ustalaşınca bir balonu iki çocuk karşılıklı birbirlerine atarak oynayabilirler.

Değerlendirme:

Büyük Kas Motor Gelişimi ile İlgili Örnek Aktivite Planlama

Hedef: Büyük kasları etkili bir şekilde kullanabilme

Aktivitenin adı: Çemberden çembere

Uygulanacak yaş grubu: 4-5

Gerekli araç gereçler: Çok sayıda çember

Aktivitenin uygulanışı: Çemberler zemine dağıtılır, çocuklara yere serili çemberin her yerinden bir ayakla içeriye diğer ayakla dışarıya hoplamaları söylenir. Uygulamacı sağ, sol, içeri, dışarı gibi sözlerle çocukları yönlendirir. Hızlı davranırlarsa dengelerini kaybedip düşebilecekleri hatırlatılır, çocuklar ustalaşınca ince çember ile sırayla gözleri kapalı şekilde de oynanabilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Çocukta büyük kas becerilerini geliştirecek bir araç plânlayıp, yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çocukların yaş gruplarına göre psiko-motor özelliklerini inceleyiniz.	➤ Araştırmacı olunuz. ➤ Dikkatle inceleyiniz.
➤ Çocuklara uygulanacak aktiviteleri belirleyiniz.	➤ Araca uygun aktivite seçerken titiz davranınız.
➤ Yaş gruplarının gelişim düzeyine uygun araç gereçleri belirleyiniz.	➤ Araç gereçleri seçerken dikkatli ve titiz olunuz.
➤ Araç gereçleri hazırlayınız.	➤ Araç-gereçlerin çocuğun güvenliği içinde uygun olmasına özen gösteriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi büyük kas becerileri ile ilgili bir aktivitedir?
A) Çemberden çembere zıplama
B) Kâğıttaki şekli kesip çıkarma
C) Oyun hamuru ile figür çalışması yapma
D) Patates baskısı yapma
2. Aşağıdakilerden hangisi küçük kas becerileri ile ilgili aktivitelerden değildir?
A) Artık malzemelerle çalışma
B) Sulu boya ile ip baskısı yapma
C) Denge tahtası üzerinde düşmeden yürüme
D) İpe boncuk dizme
3. Aşağıdaki araç gereçlerden hangisi büyük kas gelişimi ile ilgili aktivitelerde kullanılmaz?
A) Minder
B) Halat
C) Zıplama balonu
D) Makas
4. [D][Y] Küçük kas becerilerine gerektiren etkinlikler çocukların yaratıcılıklarının gelişimine de katkıda bulunur.
5. [D][Y] Psiko-motor gelişimi ile ilgili bir aktivite planlarken çocukların yaş ve gelişim düzeyine bakılmaz.
6. [D][Y] Aktivite planı hazırlarken en çok dikkat edilecek şeylerden biri de seçilen aktivitede kullanılacak araç gerecin tehlikeli olup olmadığının kontrol edilmesidir.
7. [D][Y]Aktiviteyi planlarken gerekli koşulların en başında aktivitenin değerlendirilmesi gelir.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Bu faaliyette eksik olduğunuzu düşündüğünüz konular varsa tekrar ilgi sayfasına dönerek eksik olan yönlerinizi ders öğretmeninizden de yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

Performans Testi–2

Gittiğiniz işletmede uygulamak üzere büyük kas gelişimini destekleyen bir oyun planı yapınız. Uygulamanız sonunda aşağıdaki sorulara evet hayır olarak cevaplar veriniz.

Gözlemlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
➤ Gerekli, aktivite planını yaptınız mı?		
➤ Hazırladığınız aktivitenin hedeflerinize ve çocukların gelişim düzeylerine uygun olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
➤ Aktivite için gerekli araç gereci önceden hazırladınız mı?		
➤ Uygulama yaptığınız alanın temizliğine ve zeminin tehlikeli şeylerden arındırılmış olmasına dikkat ettiniz mi?		
➤ Aktivite sırasında çocukları eğlendiklerini gözlemlediniz mi?		
➤ Uygulama sırasında sabırlı ve hoşgörülü davrandınız mı?		
➤ Aktivite sonunda istediğiniz sonuçları elde ettiniz mi?		
➤ Aktivite sonunda elde ettiğiniz sonuç ve gözlemleri değerlendirdiniz mi?		

Değerlendirme

Cevaplarınızda hayır seçeneği işaretli ise ilgili faaliyete dönerek faaliyeti tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü evet ise modül değerlendirmesini yapabilirsiniz

MODÜL DEĞERLENDİRME

Çocukların yaş ve gelişim düzeyine göre psiko motor yeteneklerini göz önünde buldurarak bir aktivite albümü hazırlayınız.

Albümün baş sayfasına motor gelişimi ile ilgili kısa bilgiler yazınız.

5 adet küçük kas, 5 adette büyük kas motor gelişimini içeren aktivite albümümüzü arkadaşlarınıza gösteriniz, bu albümü gittiğiniz işletmelerde kullanınız.

Gözlemlenecek Davranışlar	Evett	Hayır
➤ Albümünüzün başında psiko-motor gelişiminden kısaca bahsettiniz mi?		
➤ Hazırladığınız albümdeki aktiviteler 0–12 yaş grubu çocuğunun psiko motor ihtiyaçlarını yansıtıyor mu?		
➤ Aktiviteler çocuğun hem küçük hem de büyük kas gelişimini destekliyor mu?		
➤ Aktiviteleri yazarken en başta hangi hedefi desteklediğini belirttiniz mi?		
➤ Aktivitelerde kullanılacak araç gereçleri belirttiniz mi?		
➤ Aktivitelerde kullanılacak araç gereçlerin tehlikeli olup olmadığını incelediniz mi?		
➤ Hazırladığınız aktivite albümünü arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		
➤ Uygulamayı verilen sürede tamamladınız mı?		

Modülü başarı ile bitirmişseniz ve amaçlanan yeterliliği kazanmışsanız bir sonraki modüle geçebilirsiniz.

Ölçme Değerlendirme

- (D) (Y) 1. Psiko-motor gelişimle fiziksel gelişim arasında sıkı bir ilişki vardır.
- (D) (Y) 2. Motor gelişim kas gelişimidir.
- (D) (Y) 3. Psiko-motor gelişim sinirlerin olgunlaşmasına bağlıdır.
- (D) (Y) 4. 9 aylık bebek bir nesneye dikkatini yoğunlaştırılmaz.
- (D) (Y) 5. Her psiko-motor etkinlik bir kuvvete ihtiyaç duyar.
- (D) (Y) 6. Denge algısına ihtiyaç yoktur.
- (D) (Y) 7. İlk aylarda boyun zincirleri geliştiği için boyun kontrolü gerçekleşir.
- (D) (Y) 8. Çocukların ilk yaşından önce hangi elini kullanacağı belli olur.
- (D) (Y) 9. Yoğurma maddeleri okul öncesi eğitimde sıkça kullanılır.
- (D) (Y) 10. Erkek çocuklar kız çocuklara oranla daha esnektir.
11. Motoranlamına gelir.
12.çocuğun büyük ve küçük kas hareketlerindeki değişikliktir.
13.deneyimler sonucu davranışlarda yer değişimlerdir.
14. Duygu ve düşüncüyü bir olay ya da nesne üzerinde toplamaya.....denir.

15.belli bir yerde bir hareketi,pozisyonu sürdürmektir.
16. Çocukların esneklik yeteneği.....yaşlarında başlar.
17. Birden fazla organın ahenkli çalışmasınadenir.
18. Tepki hızıli yaşlarda en üst düzeydedir.
19. Çocuklaryaşlarında boyama çalışmaları daha kontrollü ve başarılıdır.
20. Belli bir amaca ulaşmak için eldeki olanakların ve bunların nasıl kullanılacağıının önceden saptanmasına..... denir.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Bu modülde eksik olduğunuzu düşündüğünüz konular varsa tekrar ilgi sayfasına dönerek eksik olan yönlerinizi ders öğretmeninizden de yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ - 1 CEVAP ANAHTARI

1	B
2	D
3	D
4	C
5	DOĞRU
6	YANLIŞ
7	DOĞRU
8	YANLIŞ

ÖĞRENME FAALİYETİ - 2 CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	D
4	DOĞRU
5	YANLIŞ
6	DOĞRU

MODÜL DEĞERLENDİRME

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
6	Y
7	D
8	Y
9	D
10	Y
11	HAREKET
12	MOTOR GELİŞİM
13	ÖĞRENME
14	DİKKAT
15	DENGE
16	5-8
17	EŞGÜDÜM
18	20
19	5-6
20	PLANLAMA

KAYNAKÇA

- ARAL Neriman, Şenay BULUT, Gülen BARAN, Serap ÇİMEN, **Çocuk Gelişimi**, İstanbul, 2000.
- BAYHAN Pınar San, İsmihan ARTAN, **Çocuk Gelişimi ve Eğitimi**, İstanbul, 2004.
- ERKUNT Nimet, **Uygulamalı Çalışmalar**, İstanbul, 2000.
- İNAN Mehmet, **Uygulamalı Hareket Eğitimi**, İstanbul, 2003.
- ÖZTÜRK Ayten, **Okul Öncesi Eğitimde Oyun**, İstanbul, 2001.
- SARI Gülşen, **Eğlenceli Etkinlikler**, İstanbul, 2004.
- SEVİNÇ Müzeyyen, **Oyun** İstanbul, 2004.